

PROGRAMMABROCHURE

BINNENSTE? BUITEN!

12 en 13 juni 2018

OPEK, Vaartkom 4 te 3000 Leuven

Mogelijkheden/Prijzen:

Twee dagen, apart of samen te volgen.

Deelname 12 juni

(2 workshops naar keuze, € 50)

Deelname 13 juni

(2 workshops naar keuze, € 50)

Deelname 12+ 13 juni

(4 workshops naar keuze, € 90)

Overnachting Biez 12 juni

(kamperen in eigen tent, € 25 – inclusief avondmaaltijd op dinsdag en ontbijt op woensdag)

DINSDAG 12 Juni

8.45-9.30u: ONTHAAL EN REGISTRATIE

9.30-10.30u: PLENAIRE OPENING door Tanja de Jong & Dagmar Sels, Anat Raphael en Peter Adriaenssens

10.30-11.00u: PAUZE met koffie en thee

11.00-12.30u: WORKSHOPS VOORMIDDAG

WORKSHOP 1: Model of Ecotherapy-working therapeutically within nature (door: Anat Raphael)

Goals: To observe how nature exposes us to uncertainties and at the same time provides us with the opportunity to make meaningful choices in our inner world through creative dialog with the world at large.

This workshop will give an opportunity to explore how nature can play a powerful role as a third entity in a therapeutic setting. We will look at different choices and dialogs possible through creative and ritualistic means in order to deepen our understanding of our own world, and the social, cultural matrix we live in. The workshop will begin with a small presentation of my approach and move into creative exploration.

Biography:

Anat Raphael is a Jungian psychotherapist specializing in trauma. She holds both a Master in Integrative Arts Psychotherapy and a Masters in Performance Arts. She is a Lecturer on Eco-Therapy for 'The Interdisciplinary Wilderness Eco-encounter Program' at Hakkibutzim College in Israel. She works in private practice with individuals and staff from human rights organizations as well as facilitating various groups in Ecotherapy workshops.

Anat founded in 2011 the 'Multicultural Leadership Greenhouse Program' for young adults in Sderot (a border town in the periphery). She supervises the psycho-social team at A.S.A.F (Aid for African survivors of human- trafficking) and Art -Therapy students at Arbabanel Medical Center. She is Israel's member of Adventure Therapy International Committee as well as a Member of "Psychoactive" (mental health professionals for human rights).

Anat is the former artistic director of the "Dog-Theatre" in London, and a former choreographer in Israel.

BINNENSTE? BUITEN!

Anat's work focuses on the therapeutic use of images and metaphors in Eco-Therapy and on raising awareness to the social-cultural-political context of our therapeutic work, topics she addressed at several national and international conferences.

Contact email: gonenella@yahoo.co.uk

WORKSHOP 2: Dagactiviteit Alba (door: Jo Dewinter | Alba vzw)

In deze workshop maak je kennis met de dagactiviteit georganiseerd door de ondersteunende begeleiding van Alba. Aan de hand van een filmpje en korte toelichting word je meegenomen in de werking en zijn specifieke kader. Je krijgt zicht op hoe ze dingen doen en waarom ze op die manier aangepakt worden.

Nadien kan je aan den lijve ondervinden hoe het er in de dagactiviteit aan toegaat. We gaan over tot actie en laten je proeven en ervaren wat onze jongeren ook ervaren.

WORKSHOP 3: Onthemers: wie zijn ze, wat doen ze en wat is hun verhaal? Een verhalende en interactieve workshop (door: Stef Smits & Sophie Boddez | Dienst Ondersteunende Begeleiding, Alba vzw)

In deze workshop krijg je tochtverhalen uit de eerste hand. Na een korte inleiding nemen een ex-tochtbegeleider en een ex-jongere je mee in hun verhaal. Ze vertellen over hun ervaringen en het nazinderen ervan. Ben je benieuwd naar de kracht van lange staptochten, dan ben je in deze workshop aan het juiste adres.

WORKSHOP 4: Therapeutisch werken met gezinnen via actie en feedback. Eén gezin tegelijk of met meerdere gezinnen samen op pad. (door: Martine Rymenants & Kim Vliegen | OPZ Geel mobiel care team en fork)

Ervaringsleren in groep of individueel is sinds geruime tijd een vaste waarde in het therapeutisch programma op de forensische K-dienst van het OPZ in Geel. Ook vanuit onze mobiele werking met gezinnen, wordt er vaker gekozen voor een ervaringsgerichte aanpak: enerzijds in het 'klein' binnen de therapieruimte of tijdens een huisbezoek; anderzijds in het 'groot' via gezinsdagbehandeling. In het werken met sociaal-emotioneel gekwetste jongeren (die op de forensische K-dienst of in een voorziening van bijzondere jeugdzorg verblijven), hebben we ervaren dat 'praten over' niet steeds de gepaste therapeutische effecten geeft. Bij deze jongeren gaat de kortste weg naar beleving via het 'doen'. Daarbij werken psychiatrie en bijzondere jeugdzorg nauw samen in een gedeeld zorgtraject.

BINNENSTE? BUITEN!

Bij gezinnen met psychiatrische kwetsbaarheden, zien we vaak problemen binnen de ouder-kind-relatie.

Als experiment bij deze workshop gingen we met meerdere ouder-kind-paren 3 dagen op pad; waarbij we ervaringsgerichte activiteiten en procesbegeleiding aanboden; met als doel therapeutische effecten te verkrijgen binnen de ouder-kind-relatie.

Tijdens de workshop stellen we onze bevindingen voor aan de hand van beeldmateriaal, denken we samen na en proberen we zaken uit. De ouder-kind paren werden voor en na de drie dagen bevraagd naar hun beleving van ouderlijke zorg, van de ouder-kind-relatie en het gezinsfunctioneren. We wilden bekijken hoe we via ervaringsleren en feedbackgericht werken een effect kunnen hebben binnen een multi-family therapy.

WORKSHOP 5: KET: Krachtgerichte ervaringstrajecten gebaseerd op de Rots- en Watermethodiek (door: Dagmar Sels | Alba vzw)

Deze workshop dompelt je onder in de manier waarop de Rots- en Watermethodiek wordt ingezet binnen de Korte Ervaringsgerichte Trajecten. Na een korte inleiding duiken we in verschillende oefeningen. Je leert sterk te staan en maakt kennis met de Rots- en Watermetafoer. Je kan de kracht van deze psycho-fysieke methodiek aan den lijve ondervinden en komt erachter of je zelf eerder voor een Rots- of voor een Waterreactie kiest.

Neem voor deze workshop gemakkelijke kledij mee en een extra paar sokken als je snel koude voeten hebt.

WORKSHOP 6: Als woorden moeilijk zijn: reflecteren met muizenvallen en Dixit-kaarten. (door: Ilse Smets | KdG Hogeschool, Outward Bound, Focus on Emotion, zelfstandige coach, trainer, supervisor, therapeut, opleider)

Een intense ervaring in het decor van de natuur vraagt ook een uitdagende, beklijvende insteek voor reflectie. Soms zijn ervaringen moeilijk in taal te vatten.

Muizenvallen zijn een mooie metafoer voor de hindernissen die je aangegaan bent in de fysieke actie. Dixit-kaarten zijn fantasierijk, inspirerend voor een brede interpretatie en vertegenwoordigen meerdere polen.

Bij aanvang van de sessie deel ik graag mijn ervaringen met deze reflectiematerialen bij mensen met kanker, maatschappelijk kwetsbare jongeren, studenten in opleiding en cliënten in therapie. Daarna gaan we zelf aan de slag in deze groep en leggen we linken naar jouw werkveld.

Een actieve workshop: zorg voor gemakkelijke kledij en propere sokken.

WORKSHOP 7: Groot zijn in iets kleins (door: Griet Cumps en Chloé Moureau | Leefgroepbegeleiding leefgroep 3 Jeugdpsychiatrie UPC KU Leuven)

Als leefgroepbegeleiders binnen een leefgroep, kortverblijf voor pubers, willen we jullie meenemen in onze ervaringen. Wat is avontuur? Waar zoek je het avontuur als je in een ziekenhuis verblijft? Hoe kan je individuele noden van deze jongeren combineren met het werken in groep? Samen gaan we even op 2-daagse. Vanuit een concreet verhaal willen we jullie inspireren met voorbeelden en handvaten. We leggen onze focus op het inzetten van vaardigheden en competenties en dit bij jongeren die vaak al heel wat tegenslagen hebben meegemaakt of een volle rugzak meedragen. We proberen te vertrekken vanuit een verlangen om zo weer letterlijk en figuurlijk stappen te zetten. Dagelijks nemen we elementen uit het ervaringsleren en het ARC-model mee in onze werking en dit willen we graag met jullie delen.

WORKSHOP 8: Beeldend werken in bemiddeling, een nieuwe taal? Een kans? (door: Bie Vanseveren | Slachtoffer-daderbemiddelaar | Hergomoderator | Alba vzw)

Bemiddelen in conflicten, bemiddelen tussen slachtoffer en dader, een verbale methodiek.

Wat als mensen geen woorden vinden voor hun beleving? Kunnen we een nieuwe taal geven via beeldend materiaal, zoals duplopoppen, dieren, foto's, kleurpotloden, verhalen .....?

Tijdens deze workshop staan we stil bij deze methodiek en gaan we met verschillende materialen aan de slag. Door zelf te oefenen en te reflecteren, ervaren we de mogelijkheden van deze werkwijze.

WORKSHOP 9: 'Je kan de boom in!' (door: De Mutsaersstichting in samenwerking met The Treeclimbing Company)

De workshop, die de titel 'Je kan de boom in!' heeft meegekregen, bestaat uit twee delen: een ochtenddeel, waarin de nadruk op hard-skills gelegd wordt en een middagdeel, met de nadruk op soft-kills.

The Treeclimbing Company heeft een leerpad ontwikkeld voor Adventure Therapeuten (en andere facilitators en begeleiders) om boomklimmen op een veilige en verantwoorde manier aan te bieden. Tijdens de workshop zal ingegaan worden op welke kennis en technieken je moet beheersen en wordt er ingegaan op wet en regelgeving. De nadruk zal op de hard-skills gelegd worden, waarbij twee Adventure Therapeuten van de Mutsaersstichting de workshop aankleden met praktijkvoorbeelden. Daarnaast worden er klimtouwen in de boom gehangen zodat e.e.a. zelf ervaren kan worden.

BINNENSTE? BUITEN!

Deze workshop maakt deel uit van een tweeluik. Als je je inschrijft voor deze workshop, vergeet je dan ook niet in te schrijven voor het tweede deel in de namiddag.

WORKSHOP 10: 'Klimmen met bijzondere jongeren binnen een ervaringsgerichte context' (door: Leo Torfs | Gegradueerde Psychiatrische verpleegkundige op Kinderpsychiatrische UPC Kortenberg campus Gasthuisberg, opleiding ervaringsgericht leren (Outword Bound School Leuven), initiator muur-en rots klimmen; Anne Daenen| Psychomotorische therapeut UPC KULeuven campus gasthuisberg, klimvaardigheidsbewijs (KBF1); Barbara Verscheure | Psychomotorische therapeut UPC KULeuven campus gasthuisberg, initiator sportklimmen.)

In deze workshop willen we de kracht van het klimmen als ervaringsgerichte benadering toelichten door in te zoomen op de effecten, mogelijkheden en beperkingen van deze bewegingsvorm bij een bijzondere doelgroep (kinderen en jongeren met een psychiatrische problematiek tussen 7-18 jaar).

Er wordt gewerkt rond thema's als veiligheid, vertrouwen en verantwoordelijkheid. Daarnaast komen ook het verbeteren van sociale vaardigheden en het opbouwen van een positief en realistische zelfbeeld aan bod. Jongeren leren uitdagingen aangaan maar komen ook vooral in voeling met hun eigen mogelijkheden en beperkingen. Daarnaast staat de groepsdynamiek centraal waarin gekeken wordt hoe de groep hierin ondersteunend kan werken.

Binnen deze workshop worden allerlei klimopdrachten, praktische tips en tools aangeboden en ingeoeffend om aan de slag te kunnen gaan met het beoogde doelpubliek.

Uitwisseling van ervaringen tussen MPK/ALBA en andere deelnemers is een volgend element dat we hierbij aanbod willen laten komen. Dit alles overgoten met een behoorlijke saus van actieve werking en zelf aan de slag gaan.

We gaan er van uit dat de deelnemers een klim technische basis hebben. Mogelijks kunnen er enkele instructies meegegeven worden rond de laatste veiligheidsvoorschriften van de BKF.

12.30-13.30u: LUNCHPAUZE

13.30-15.00u: WORKSHOPS NAMIDDAG

WORKSHOP 1: Ontdek het geheim van de CIA (Context in Actie) (door: Kris Mullens | Alba vzw)

Als we met jongeren werken, willen we hun context actief betrekken. Dit doen we door in gesprek te gaan, maar wat gebeurt er als je jongeren en hun familie in beweging zet? Hoe vormt dit een meerwaarde of zelfs doorbraak in de begeleiding van gezinnen met (jonge) kinderen?

BINNENSTE? BUITEN!

Samen in beweging gaan creëert verbinding. Vanuit de activiteit ervaren gezinnen hun onderlinge dynamieken, hun kwaliteiten, angsten, hulpbronnen,...

Wil jij bewegen, ervaren en reflecteren wat dit met jou doet en wat dit in gezinnen kan betekenen? Dan is deze workshop een aanrader!

WORKSHOP 2: “TIME to go OUT” (door: Sanne Detrez | Alba vzw)

Hoe ziet een time-out van Alba er vanbinnen uit?

Bij een time-out gaat een jongere even weg uit zijn gewone omgeving. Om zo afstand te nemen van de leefgroep, begeleiding en situatie. Maar ook om tot rust te komen, nieuwe en positieve ervaringen op te doen en/of de begeleiding te deblokken. Jongeren kunnen gaan stappen, werken in Biez of verblijven in een gastgezin.

Tijdens de workshop ‘TIME to go OUT’ ga je zelf even op time-out. We nemen je mee op pad volgens het verloop van onze time-outs! De eerste stap ‘Aanmelden’ is achter de rug door je in te schrijven voor deze workshop.

Vergeet je wandelschoenen niet!

WORKSHOP 3: Kennismaking met Focusing: hoe contact maken met de innerlijke beleving (door: Joke van Hoeck | Klinisch psychologe, Kinderpsychotherapeute, Focustrainer | Praxis P)

Focussen is een specifieke manier van stil staan bij wat er gaande is, voorbij wat je gewoonlijk denkt en voelt. Het is een lichaamsgebaseerd proces naar verandering. Aan de hand van enkele oefeningen ga je zelf ervaren hoe je op een specifieke manier contact kan maken met je innerlijke beleving. Nadien staan we stil bij hoe we dit kunnen inzetten in het werken met jongeren. Indien het weer dit toelaat, kan de workshop buiten doorgaan.

WORKSHOP 4: “Veranderen is het andere in jezelf naar boven laten komen” (door: Lieve Pensaert (Saltare vzw en UCLL), Bert Vandenbussche (Outward Bound België), Els Verheyen (ANBN en UCLL) en Dorien Meeuwssen (diëtiste))

Saltare vzw, vereniging Anorexia Nervosa - Boulimia Nervosa en Outward Bound België richten sinds 2010 een jaarlijkse groeicursus *adventure therapy* in voor volwassen vrouwen met een complexe band met eten (waaronder eetstoornissen allerhande). Centraal staan het contact maken met de eigen beleving, het zicht krijgen op blokkerende patronen en het ontdekken van nieuwe krachtbronnen en zienswijzen in een groep van ondersteunende lotgenoten. Naast een

BINNENSTE? BUITEN!

algemene toelichting van *adventure therapy*, de link met ervaringsleren en enkele 'uitkomsten' van de groeicursus (verzameld tijdens een focusgroeps gesprek met oud-deelnemers), gaan we aan de slag met enkele lichaamsgerichte oefeningen rond het contacteren van jezelf en de ander.

WORKSHOP 5: "Wat is een goede vraag?", is een goede vraag. (door: Philip de Zommers | praktijklector aan Odisee (Sociaal Agogisch Werk, Brussel), Coach and Counselor met Moving ON, veertien jaar werkervaring in de BJB)

Ik ga ervan uit dat ervaringen gepaard gaan met reflectie. De eigenaar van de ervaring kan bepalen hoe 'diep' en hoe 'breed' die reflectie is.

Ik probeer ervaringen te creëren, persoonlijke reflectie aan te moedigen en ze expliciet te maken met respect voor de 'lerende'.

Een vraag die me steeds opnieuw bezig houdt:

"Wanneer is een reflectieve vraag een goede vraag? In welke vorm komt die? Van wie/van waar komt die?"

Op een interactieve manier en met behulp van de ervaring en expertise van de deelnemers tracht ik in deze workshop daar 'een' antwoord op te geven.

Ik leg de focus op neutraliteit, voor zover die bestaat, en op verschillende manieren komen tot 'een vraag'.

WORKSHOP 6: Fly or fall (door: Milena Nowak, Mieke Gielen | Ondersteboven vzw)

Fly or fall is een workshop waar actie en reflectie elkaar regelmatig afwisselen. In de eerste kennismaking wordt veel ingezet op plezier maken door middel van spelerei. De kracht van het spel(en) neemt een zeer prominente plaats in circus educatie met als doel al spelend leren, laagdrempelig kennismaken, door onnozel te doen loslaten, ... Na de kennismaking wordt iedereen uitgedaagd erin te vliegen of eerder met beide voeten op de grond te blijven staan.

WORKSHOP 7: Ervaringsgericht leren, een meerwaarde op residentiële afdelingen voor adolescenten binnen UPC Z.org. (door: Lieve Rutten, Jennifer De Smet & David Bruyninckx)

Ervaringsgericht leren wordt op de drie residentiële afdelingen voor adolescenten binnen het psychiatrisch centrum toegepast op gelijkaardige maar toch zeer verschillende wijze. Tussen de verschillende afdelingen is er een gedifferentieerd aanbod met eigen kenmerken en

BINNENSTE? BUITEN!

aandachtspunten, gaande van een psychoanalytische visie op De Kade tot een sterk gedragstherapeutische aanpak op Fordulas. Binnen ervaringsgericht leren worden fysieke uitdagingen aangeboden (klimmen, bruggen bouwen, avonturendriedaagse, ...) maar eveneens het sociale en culturele aspect komt ruimschoots aan bod. Binnen deze workshop worden op interactieve wijze ervaringen gedeeld en uitgewisseld vanuit verschillende thema's die binnen het ervaringsgericht leren regelmatig aan bod komen.

WORKSHOP 8: Niet enkel 'ontheming', maar vooral ook 'aarding' . Over de pedagogische betekenis van 'werk'. (door: Prof. Jan Masschelein | Laboratorium voor educatie en samenleving)

In mijn bijdrage wil ik vooreerst de uitdagingen verduidelijken die gesteld worden aan de (bijzondere) jeugdzorg door de veranderde bestaanscondities: de virtualisering en mediatisering van het (samen)leven, de immaterialisering van arbeid, de permanente nood aan profilering en personalisering. Tegen deze achtergrond zal ik proberen aangeven waarom het vandaag in de jeugdzorg misschien niet meer in de eerste plaats gaat om ontheming (zoals bij de start van Oikoten) en trouwens ook niet om hechting, maar om wat ik 'aarding' (of misschien ook localisering of het maken van een plek) zou willen noemen. Vervolgens zal ik de pedagogische betekenis onderzoeken van 'werk' om deze aarding mogelijk te maken. Dat zal mij toelaten om zowel stil te staan bij wat het betekent in de sector van de jeugdzorg te 'werken' (verbonden met de kwestie van 'professionaliteit'), alsook en vooral bij de pedagogische betekenis van 'werkprojecten' in onderscheid tot 'stapprojecten'.

WORKSHOP 9: 'Je kan de boom in!' (door: De Mutsaersstichting in samenwerking met The Treeclimbing Company)

De workshop, die de titel 'Je kan de boom in!' heeft meegekregen, bestaat uit twee delen: een ochtenddeel, waarin de nadruk op hard-skills gelegd wordt en een middagdeel, met de nadruk op soft-skills.

Hoe kun je het gebruik van bomen en boomklimmen inzetten binnen Adventure Therapie, gericht op de behandeling van diverse psychiatrische problematieken (o.a. hechting, trauma, negatief zelfbeeld, te veel of te weinig grenzen en emotieregulatie).

De workshop zal gedeeltelijk bestaan uit casus-besprekingen en gedeeltelijk uit demonstraties waarbij de deelnemers ook uitgenodigd kunnen worden om in actie te komen. Dit deel van de workshop zal de nadruk gelegd worden op de soft-skills.

Deze workshop maakt deel uit van een tweeluik. Als je je inschrijft voor deze workshop, vergeet je dan ook niet in te schrijven voor het eerste deel in de voormiddag.

BINNENSTE? BUITEN!

WORKSHOP 10: Cliëntgerichte procesbegeleiding en ervaringsleren bij sociaal en emotioneel kwetsbare jongeren - Samen in beweging komen. (door: Martine Rymenants | OPZ Geel mobiel care team en fork)

We zien bij sociaal-emotioneel gekwetste jongeren soms een weerstand tegen gesprekstherapie. Ze komen via gesprek vaak moeilijk tot hun onderliggende beleving of ervaren het nogal eens als bedreigend. Deze jongeren zijn volgens mij via ervaringsleren in groep of individueel toch te bereiken. Ik ervaar dat deze jongeren via activiteiten en het samen in beweging komen vaak sneller met zichzelf en anderen in contact kunnen komen. Ik zou echter ook graag tonen hoe cliëntgerichte procesbegeleiding bij deze ervaringen, waarbij zowel functionele als disfunctionele onderliggende schema's geactiveerd worden, deze jongeren kan helpen om beter in contact te komen met hun onderliggende beleving. Door de aard van de activiteiten en het gebruik van de groep als middel herkennen jongeren patronen bij zichzelf.

Ik hanteer hierbij een krachtgerichte aanpak. Daarnaast bekijk ik hoe deze aanpak herstelgerichte therapeutische effecten heeft. Het kan zorgen voor schema-ontkrachtende ervaringen, omdat jongeren in een veilig kader alternatieven kunnen verkennen. Op die manier worden disfunctionele schema's ontkracht en worden nieuwe, meer functionele, schema's gevormd.

15.00-15.30u: PAUZE met koffie en thee

15.30-16.30u: AFSLUIT door Prof. Dr. Peter Adriaenssens, Afdeling Jeugdpsychiatrie UZ Leuven: Gekwetst en Leven. Werken op het snijvlak: geestelijk gezond(er) (?)

WOENSDAG 13 juni

8.45-9.30u: ONTHAAL EN REGISTRATIE

9.30-10.30u: PLENAIRE OPENING door KEYNOTE Prof. dr. Hans Van Dyck, Behavioural Ecology & Conservation Group | Earth & Life Institute | Université catholique de Louvain: Biodiversiteit, gezondheid en jongelui: een blik door de bril van een gedragsecoloog

10.30-11.00u: PAUZE met koffie en thee

11.00-12.30u: WORKSHOPS VOORMIDDAG

WORKSHOP 1: Weerstaan 'de weg van de vreedevolle krijger' (door: Fred Van Hove | Alba vzw)

Door middel van oefeningen uit boks (sanda) en taiji, discussie en reflectie, rust- en aandachtsoefeningen, rots-water principes, zoeken we de weg naar meer zelfbeheersing, zelfreflectie en zelfvertrouwen. Een actieve workshop waarbij kledij waarin je makkelijk kan bewegen aan te raden is.

WORKSHOP 2: LE MONTAVOIES, SAINT-CLAUDE, JURA, FRANCE: REFUGE DE PASSAGE – LE MONTAVOIX, SAINT-CLAUDE, JURA, FRANCE: REFUGE DE PASSAGE GARDE. (door: Wim Cuyvers | forestier en architect)

OVER GARDIEN, JANITOR & PASSANTS.

OVER HET MAKEN EN ONDERHOUDEN VAN PUBLIEKE RUIMTE,

OVER ECOLOGIE,

OVER ACTUELE KUNST,

NAAR AANLEIDING VAN HET SAMENZIJN VAN

JONGE GASTEN EN EEN OUDE MAN

OP EEN BERG, IN HET BOS, BIJ EEN STAD.

BINNENSTE? BUITEN!

WORKSHOP 3: Manieren en middelen om tijdens de actie het ervaringsproces te verdiepen en op die manier de ‘leeropbrengst’ van activiteiten te verhogen (door: Luk Peeters | Opleider postgraduaten cliëntgerichte psychotherapie (KUL), ervaringsgericht ontwikkelen in groepen (UCLL) en Adventure Education (Odisee) en medewerker Via Experientia en Outward Bound België. Co-chair van de Adventure Therapy International Committee.)

Het ervaringsleren wordt meestal gezien als een opeenvolging van actie en reflecties. Hierin is het echter niet de actie ‘op zich’ die essentieel is. Het is het ‘ervaren’ en het ‘beleven’ van de actie en de betekenis die de deelnemers er aan toekennen die de kracht en de diepgang van het leerproces mee zullen bepalen.

In deze workshop exploreren we in een mengeling van theoretische en praktische handvatten en in het zelf-ervaren hoe we tijdens de activiteiten dit proces meer kunnen verdiepen en verrijken. Op deze manier zullen de activiteiten die we aanbieden dus een grotere leer-oogst kunnen opleveren.

WORKSHOP 4: Beeldend werken met jongeren voorbij het imago naar identiteit (door: Sofie Buckinx & Ilse Nassen | UCLL)

Jongeren zijn in de pubertijd op zoek naar eigen identiteit. Het imago, wat ze van zichzelf aan anderen laten zien, is dan erg belangrijk.

Enkel het topje van de ijsberg blijft zichtbaar en de andere meer persoonlijke lagen – zoals gevoelens, behoeften, kwaliteiten en identiteit – blijven onder water.

In deze workshop zijn maskers het medium om met dit thema aan de slag te gaan. Heel concreet maak je je eigen masker of beschilder je dit.

Aan het eind van de workshop brengen we alle maskers samen tot 1 kunstig geheel.

WORKSHOP 5: Interactieve lezing rond systeem-therapeutisch werken en EGL. (door: Hans Dieleman en Tanja de Jong | Jeugdpsychiatrie UPC KULeuven, leefgroep 3)

Tijdens deze lezing staan we stil bij de kansen die ervaringsgericht leren ons biedt om scripts van gezinsleden te verkennen, en er binnen een veilige omgeving mee te experimenteren. Aan de hand van casusmateriaal grijpen we terug naar de ideeën van Byng-Hall rond scripts en verbinden ze met concepten en oefeningen uit het ervaringsgericht leren. Op die manier hopen we gezinnen te helpen om de betekenis van symptomen te begrijpen en nieuwe groeimogelijkheden te vinden. We hebben daarnaast aandacht voor de eigen zoektocht van de gezinstherapeut in dit proces.

BINNENSTE? BUITEN!

WORKSHOP 6: Van Rots & Water tot Adventure Team (door: Bert Leers | Pedagogisch directeur Huize Levensruimte)

Voor deze hybride tussen een lezing en een workshop reconstrueren we het verhaal dat ADKRA de voorbije 10 jaar geschreven heeft. ADKRA is een initiatief dat via spel, beweging, sport en artistieke activiteiten de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen en jongeren wil stimuleren. Samen bewegen – samen iets in beweging zetten – heeft immers een enorm potentieel voor kinderen en jongeren om in hun kracht te staan, nieuwe competenties te ontdekken en zelfvertrouwen te versterken.

Verwacht in deze workshop geen uiteenzetting over methodieken en theorieën, maar laat je inspireren door een verhaal van groeien in kleine stapjes, met beperkte middelen ... en vooral veel goesting en ruimte binnen onze organisatie. Kom meer te weten over de manier waarop wij ADKRA vorm geven en welke klemtonen we leggen. Tevens willen we met de deelnemers het gesprek aangaan omtrent de relevantie van dergelijke initiatieven en hun plek in de jeugdhulpverlening en/of de samenleving.

Tenslotte geven we jullie graag een inkijk in het dansproject, dat we het voorbije seizoen samen met enkele jongeren realiseerden.

WORKSHOP 7: Rust in actie (door: Stijn Rigaux, Jill Van den Bergh & Kaat Van Praet | La Strada, Jeugdzorg Emmaüs Antwerpen)

La Strada biedt een rechtstreeks toegankelijk ondersteunend hulpverleningsaanbod aan. Dit voor jongeren van 12 tot 18 jaar met allerlei problematieken die zich zowel voor als achter de toegangspoort voor doen. Tijdens de workshop zullen we inzoomen op onze korte time-out projecten. Een kort time-out project wordt georganiseerd over een periode van vijf dagen waarin een jongere en time-outbegeleider er samen op uit trekken. Via ervaringsleren, intensieve reflectie en begeleiding bieden we de jongere de mogelijkheid om zichzelf te activeren, nieuwe mogelijkheden te exploreren en te reflecteren over gedrag, emoties en denkpatronen. We nemen jullie mee in ons beslissingsproces om jongeren al dan niet mee te nemen, hoe we zo'n time-out op maat organiseren, welk werkzame factoren en valkuilen zijn en welke rol een time-outbegeleider inneemt op een time-out en hoe deze later nog ingezet kan worden als steunfiguur. We zullen dit bespreken vanuit zowel het jongeren- als begeleidingsperspectief.

WORKSHOP 8: Brusselse jongeren naar de top (door: Caroline van Kerckhoven | D'Broej vzw)

De jeugdhuisen van D'Broej organiseren al jaren trekkings en time-outs in de natuur en de bergen en stellen vast: het werkt!

BINNENSTE? BUITEN!

In deze workshop delen we onze ervaringen aan de hand van foto's, filmpjes en getuigenissen van jongeren en jeugdwerkers.

D'broej? Biedt zinvolle vrijetijdsbesteding voor jongeren uit Brusselse volkswijken. De jongeren zijn meertalig, hebben diverse roots en groeien op in moeilijke omstandigheden. Velen komen wekelijks tot dagelijks bij ons over de vloer.

Time-outs? Korte trekkings in de Ardennen, langere trektochten in de Alpen, Pyreneeën en Atlas.

Waarom? We zetten in verschillende niveaus: preventief, verdiepend, als nieuwe start, als voortraject in een coaching naar werk, ...

Voor wie? Jongeren uit onze werkingen. Verschillende profielen, ook moeilijk bereikbare jongeren die afgehaakt hebben (van school, opleiding en/of maatschappij).

Door wie? Jeugdwerkers met ruime ervaring voor de stages in de bergen. Opleidingstraject voor andere jeugdwerkers.

Specificiteit? Deelname uit vrije wil, vertrouwensband met de jeugdwerker, lange termijn, op maat.

WORKSHOP 9: Het effect van 'Time Outdoor'- staptochten voor jonge vluchtelingen (door: Sofie Haesendoncks | NATURE en Karl De Winne | beleidsmedewerker cel NBMV - Fedasil)

In Time-Out'door stappen we samen met jonge vluchtelingen een tocht van om en bij de 50 km uit. Samen met Fedasil bieden we jonge vluchtelingen die daar nood aan hebben, een adempauze aan. De tocht in de natuur is natuurlijk geen toevallig gekozen methodiek: het is een metafoor voor de tocht die de jongeren ondernamen. Een kans om die tocht nieuwe betekenis te geven, om vertrouwen te tanken, om terug te gaan naar de wortels, zonder oorlog, mensensmokkel, uitbuiting of misbruik. En het is méér dan een metafoor: het is nieuwe grond onder de voeten, veilige grond.

Het effect is moeilijk meetbaar, maar onmiskenbaar. In deze sessie laten we de deelnemers in dialoog gaan met zij die de tocht ondernamen en (op)volgden: vluchtelingen, stapbegeleiders, begeleiders uit het opvangscentrum. Wat *doet* zo'n tocht nu? Welke stappen werden en worden er gezet? We gaan samen op zoek naar hoe we vanuit verschillende perspectieven een duidelijkere neerslag kunnen maken van het effect van het ondernemen van zo'n tocht.

WORKSHOP 10: Let's Try-out! In Try-Out staat de jongere centraal. "Zijn" en de kunst van "talent ontdekken!" (door: Pats Van Crombruggen en Ewoud Lemmens | Try-Out)

BINNENSTE? BUITEN!

Een dagbestedingsproject in een Brusselse context. Dat jongeren maximale inspraak krijgen is voor Try-Out een vanzelfsprekendheid. Dat we samen met hen tastbare resultaten realiseren in samenwerking met partners is ons dagelijks streven. In kleinschalige projecten dagen we de jongeren uit om samen te werken naar een resultaat. Deze partners komen de jongeren besmetten met hun passies.

12.30-13.30u: LUNCHPAUZE

13.30-15.00u: WORKSHOPS NAMIDDAG

WORKSHOP 1: Moeten we het waarnemen van deelnemers in ervaringsleren niet meer faciliteren? Een groeiend inzicht uit het postgraduaat 'ervaringsgericht ontwikkelen in groepen' van UC Leuven-Limburg. (door: Joris Piot | Praktijklector Sociaal Cultureel Werk; Coördinator & lector postgraduaat 'ervaringsgericht ontwikkelen in groepen'; Onderzoeker & dienstverlener bij Civitaz, Centrum voor Burgerschap en Participatie)

Facilitators van ervaringsleren zetten vooral in op beklijvende experimenten en diepgaande reflecties. Maar is de keten van actie en reflectie niet doorwongen van waarnemen door de lerende? En zo ja, faciliteren we dit dan wel genoeg? Joris Piot warmt op met een kleine oefening. Vervolgens kadert hij deze vraag vanuit zijn ervaringen als coördinator met de diverse inspirators uit het postgraduaat 'ervaringsgericht ontwikkelen in groepen'. Tenslotte exploreert hij samen met de deelnemers deze vraag via een active reviewwerkvorm.

WORKSHOP 2: Dans: een hele ervaring (door: Thalyssa Piot | Gambas, Alba vzw)

Bewegen doen we elke dag, maar samen bewegen, dansen of een voorstelling geven door middel van ons lichaam... Wat doet dat met ons?

We zullen vanuit het doen van dagelijkse bewegingen, naar het leren kennen van de mogelijkheden van ons lichaam en uiteindelijk dansen gaan. Het doel is om samen deel uit te maken van een eindresultaat. Er wordt nadien tijd gemaakt voor feedback, terugkoppeling en het delen van de beleving.

Voor deze workshop neem je best kledij mee waarin je makkelijk kan bewegen.

WORKSHOP 3: The tree of life (door: Lynn Van Hoof | Psycholoog, Psychotherapeut, Coach met specialisaties in wandeltherapie, Adventure Therapy en Emotion Focused Therapy & Nadia Vossen | Psychotherapeut en coach (Andaras en Centrum Integratieve Psychotherapie), Context- en

BINNENSTE? BUITEN!

crisisbegeleider Ambulant Mobiel Crisisteam OOC Kompas, lid en mede-oprichter van Adventure Therapy Europe)

Tijdens deze workshop beleef je aan den lijve een biografische schrijf- en ervaringsleer-oefening die je kan gebruiken bij groepen van verschillende grootte en zonder het gebruik van veel materiaal. Enkel en alleen door het samen buiten te zijn, en aan de hand van de krachtige metafoor van de boom, word je aangemoedigd om zelf te ervaren hoe het voelt wanneer je eigen emotionele schema's getriggerd worden. De oefening maakt je gewaar van mogelijke (onbewuste) projecties op je omgeving en geeft je de kans om deze projecties te erkennen en verder te gaan verkennen. De workshop zal ervaringsgericht zijn en ook volledig buiten plaatsvinden.

WORKSHOP 4: Ervaringsgezichten (door: Nele Steeno | De Wissel vzw – Centrum Molenmoes)

Ervaringsleren heeft verschillende gezichten in De wissel. Op Centrum Molenmoes slagen we erin om diverse methodieken, soms zelfs tegenstrijdige methodieken te gebruiken en een plek te geven. Ervaringsgericht centrum, maar wat wil dat nu eigenlijk zeggen? Groepsdynamica in een altijd wisselende groep, reflecteren zonder doelen te zetten, je overgeven aan het moment, niet weten,... Aan de hand van opdrachten, uitwisseling en anekdotes gaan we op zoek naar de, mijn, jouw essentie van ervaringsgericht werk.

WORKSHOP 5: Tienermoeders: (ervaringsgericht) werken bij LEJO vzw (door: Maja Vermeire | Mobiele tienermoederwerkster | Lejo)

Al enkele jaren ondersteunen we vanuit vzw LEJO tienerzwangeren en tienerouders. Zowel praktisch als vanuit een vrijetijdsperspectief.

We willen met de deelnemers nadenken over een goede (traject)begeleiding en brengen hiervoor onze expertise mee: hoe doe je dat dan ervaringsgericht ?

Via oefening en reflectie in grote en kleine groep proberen we tot een resultaat te komen waardoor deelnemers een beter zicht hebben op mogelijkheden om deze jongeren te begeleiden.

WORKSHOP 6: Walk ASS you want!?! (door: Simon Desein | Procesbegeleider bij de Dienst Ondersteuningsplan Oost-Vlaanderen, zelfstandig wandel- en auticoach, freelancer voor NATURE vzw)

BINNENSTE? BUITEN!

"Wat ik leer tijdens het wandelen, bijvoorbeeld rekening houden met mijn lichaam, probeer ik toe te passen in het dagelijks leven. Heel moeilijk vind ik dat, maar het fijne is dat het stappen je geest verruimt, het praten gaat vlotter bij een wandeling." Aldus een van mijn cliënten.

De natuur stelt nooit teleur, er gebeurt wel altijd iets. In de natuur moet er niets, en je mag er van alles.

Je komt in beweging door beweging.

Met deze en andere inzichten neem ik jullie graag mee op pad. Samen zoeken we verder uit wat de linken zijn tussen autisme en wandeltherapie.

WORKSHOP 7: Experience&Challenge, keuzeminor binnen de bacheloropleiding Ergotherapie (door: Frank Dejonghe | Praktijklector Opleiding ergotherapie; Talentcoach Howest Kortrijk)

Binnen de bacheloropleiding Ergotherapie van de Hogeschool Howest Kortrijk starten we vanaf september 2018 met een 3^e keuzeminor: Experience&Challenge. De andere keuzeminoren zijn Adaptation&Design en Wellbeing&Coaching. Met deze keuzeminoren spelen we met de opleiding in op de nieuwe trends en noden in de maatschappij en leren we onze studenten creatief, innovatief en flexibel te zijn in functie van een kwaliteitsvolle beroepstuitoefening. We stellen vast dat mensen op zoek zijn naar nieuwe ervaringen die best ook wat uitdagend mogen zijn. Mensen zitten veelvuldig binnen, geconnecteerd via tablet, pc en smartphone met focus op sociale media en real-time interactie via facebook, twitter, instagram ...

Anderzijds wordt er aandacht besteed aan het belang van de natuur, buiten zijn en de positieve invloed van de natuur op de gezondheid. Er bestaan reeds inspirerende initiatieven in de zorg die focussen op de uitdaging, de natuur en het welzijn van de mens.

De keuzeminor start met een ervaringsdag (Experience) waarbij de studenten in groep avontuurlijke activiteiten in de natuur doorlopen. De natuur biedt eenvoudige avontuurlijke mogelijkheden (Challenges) om uit de comfortzone te treden. De theoretische onderbouwing, met gericht gekozen visies/modellen en reflectietechnieken, komt via metareflectie stap voor stap aan bod. De studenten maken kennis met begeleidersstijlen en leren een persoonlijke begeleidersstijl ontwikkelen en hanteren. Vanuit het ergotherapeutisch oogpunt leert de student avontuurlijke activiteiten in de natuur opbouwen en aanpassen van recreatief over educatief naar therapeutisch. De studenten verkennen de integratie van deze keuzeminor naar de diverse interventiedomeinen binnen ergotherapie: ontwikkeling, geestelijke gezondheidszorg, fysieke revalidatie en geriatrie.

Als finale opdracht werken de studenten een ergotherapeutische behandeling uit waarin de aangeleerde principes en technieken geïntegreerd worden.

BINNENSTE? BUITEN!

De studenten sluiten verder in de opleiding weer aan bij de studenten van de andere keuzeminoren.

WORKSHOP 8: **Ervarend Leren met gezinnen (door: PEL Noord-Nederland)**

Het Programma Ervarend Leren (PEL) geeft gezinnen de kans om in een andere omgeving aan de slag te gaan met zich herhalende negatieve patronen die binnen het gezin spelen. Door in een andere omgeving gezamenlijk activiteiten te ondernemen worden deze patronen blootgelegd. Het gezin ervaart direct wat er gebeurt. Op basis daarvan kan het gezin met ondersteuning van de PEL-medewerker keuzes maken over alternatieve manieren om met elkaar om te gaan en te communiceren. Vervolgens kan hiermee geoefend worden. Voor alle gezinnen waar problemen spelen in de onderlinge communicatie en waarbij alleen praten onvoldoende werkt. Vrijwel alle gezinnen ervaren de dag als positief, waarin ze veel hebben gedaan, veel hebben besproken en er weer tegenaan kunnen!

"Het verbaast me dat de dingen die thuis gebeuren, tijdens een PEL gezinsdag ook zichtbaar worden door soms ogenschijnlijke simpele opdrachten." (Moeder van Jesse (16) en Mees (12))

WORKSHOP 9: **BUITEN DE ZONE! Over valkuilen en hoge drempels... (door: Laura Vlaeminck, Joyce Devolder & Isabel D'hont | Kliniek St. Jozef Pittem)**

'Daar doe ik niet aan mee!', 'Dat kan/durf ik niet', 'Wat denken ze wel...zo kinderachtig!'. Zijn deze uitspraken herkenbaar? Hoe ga hier mee om?

Weerstand is binnen ervaringsgericht leren een vast gegeven, zowel voor de jongeren als voor de teamleden. Hoe waardevol is weerstand?

Zin en onzin van de comfortzone, stretchen jullie mee...?

Op zoek naar ervaringen/groeikansen... zoek je het (niet) te ver?!

Ervaringen en werkwijze van op de eenheid jongvolwassenen en jeugd kortverblijf.

WORKSHOP 10: **Improvisatie @work / Inspinazie. Een interactieve lezing over improvisatieprincipes in leven en werk (door: Marc Breban)**

(Los)laten, verbinden, gaan. Improvisatietheater gaat niet over snel of grappig zijn, dit is slechts een (leuk!) neveneffect van deze mooie kunstvorm. De kwaliteiten die improvisatoren in essentie ontwikkelen zijn verantwoordelijkheid, vrijheid, voeling, vertrouwen en verbinding. Doorheen de presentatie worden deze kwaliteiten, die improvisatoren ten volle inzetten, toegelicht. We ontdekken de waarde ervan naast de scène, en hoe je deze kwaliteiten directer kan aanspreken. We ervaren aan den lijve de cyclus (los)laten-verbinden-gaan. Leer hoe improvisatiewijsheid je flexibeler, daadkrachtiger en creatiever maakt in leven en werk!

BINNENSTE? BUITEN!

Marc Breban is duwende kracht in Improvadietheaterhuis Inspinazie. Hij traint en speelt reeds 25 jaar voor en met spelers, organisaties en bedrijven.

www.inspinazie.be - www.dramai.be - www.livingimpro.be

15.00-15.30u: PAUZE met koffie en thee

15.30-16.30u: AFSLUIT door Tom Herbots, directeur Alba: Over vijf jaar ondersteunende begeleiding